

Raadsnummer: 2020-052

Zaaknummer: 184294

Onderwerp: Visie beheer openbare ruimte

Korte inhoud: De Visie beheer openbare ruimte beschrijft de kaders voor het beheer, de instandhouding en de kwaliteit van de openbare ruimte. Deze kaders zijn uitgewerkt in zes beheereffecten die bij het beheer en onderhoud centraal staan. Hierdoor worden het beheer, de totale inrichting en het gebruik van de openbare ruimte integraal beschouwd. Het is belangrijk om samen te werken met inwoners en andere organisaties om het gewenste resultaat te halen.

Datum B&W: 7-7-2020

Portefeuillehouder: Wethouder Aboyaakoub

Voorstel

1. De Visie beheer openbare ruimte vast te stellen.
2. Besluiten om het jaarlijks budget van € 250.000 uit de Voorjaarsnota 2019 toe te voegen aan het jaarlijks beschikbare budget voor het dagelijks beheer en onderhoud. Dit budget in te zetten ten behoeve van het optimaliseren van verzorgend onderhoud (kwaliteitsniveau A), het verlichten van onveilige situaties en participatie.

Inleiding

Voor een goed leven in de gemeente Nijkerk zijn de kwaliteit en inrichting van de openbare ruimte belangrijk. De afgelopen jaren is de focus van het beheer van de openbare ruimte verschoven. Steeds vaker moet er een bijdrage geleverd worden aan de maatschappelijke opgaven die op ons afkomen, zoals de toenemende druk op de openbare ruimte, de gevolgen van klimaatverandering, de verhouding tussen vegetatie en bebouwd gebied en de vraag van inwoners en organisaties om mee te praten en eigen initiatieven te stimuleren en te faciliteren.

Om aan te sluiten op deze ontwikkelingen en de huidige tijd hebben we een nieuwe Visie beheer openbare ruimte opgesteld. Dit visiedocument biedt de kaders voor het beheer en vervangt het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR) dat dateert uit 2003. De nieuwe visie speelt in op de actuele ontwikkelingen, specifieke thema's en wensen vanuit de huidige samenleving en vertaalt bestuurlijke doelen naar effecten en kwaliteitsniveaus voor het beheer. De visie bevat richtlijnen voor de toekomstige openbare ruimte en de uitvoering van het dagelijks beheer.

Beoogd effect

Voor een goede en gezonde leefomgeving in de gemeente Nijkerk zijn de kwaliteit en inrichting van de openbare ruimte belangrijk. De kaders zoals omschreven in de visie spelen een belangrijke rol voor het in stand houden en door ontwikkelen van het beheer en onderhoud binnen de gemeente Nijkerk. We kijken daarbij niet alleen naar het beheren, maar hebben de totale inrichting en gebruik van de openbare ruimte in het vizier. Deze integrale en open blik maakt de beheerder een serieuze gesprekspartner voor inwoners en andere gemeentelijke domeinen zoals sociaal, sport, en ruimtelijke ordening.

Bij de totstandkoming van deze visie hebben we goed geluisterd naar de inwoners. Deze samenwerking continueren we bij de verdere implementatie en uitvoering en resulteert in een onderling vertrouwen.

Argumenten

Ad 1: De Visie beheer openbare ruimte, 'Gemeente Nijkerk: een openbare ruimte met tevreden inwoners'.

Het oude IBOR-beleid (2003) was gericht op het, door middel van planmatig beheer, in stand houden van de openbare ruimte. Hierbij lag de focus op schoon, heel en veilig. Voldeed een situatie niet aan het kwaliteitsbeeld, dan was de tevredenheid laag. Volgens de nieuwe Visie beheer openbare ruimte ontwikkelen we deze uitgangspunten door naar effectgestuurd beheer. Dit maakt maatwerk mogelijk en er wordt een bewustere bijdrage geleverd aan de bestuurlijke en maatschappelijke doelen. De kwaliteitsbeelden voor de openbare ruimte zijn een afgeleide van de effecten die we nastreven. Het kan voorkomen dat het gras volgens het kwaliteitsbeeld te lang is. Dit kan op deze locatie juist een gewenst beeld zijn, omdat het een bewonersinitiatief betreft dat bijdraagt aan meer biodiversiteit in de wijk.

Bij de uitwerking van de visie hebben we de coalitiedoelstellingen centraal gesteld. Deze zijn vertaald naar zes beheereffecten. Deze beheereffecten zijn met inwoners uit de gemeente Nijkerk vertaald naar 'wat' en 'hoe' we dit (samen) doen.

De openbare ruimte is van iedereen. Samen doen, betekent ook dat we er met elkaar wat van vinden. Daarom hebben we voor het uitwerken van de beheereffecten een intensief participatietraject doorlopen. Hiervoor hebben we in Hoevelaken, Nijkerkerveen, Nijkerk West en Nijkerk Oost inloop- en doelgroepbijeenkomsten georganiseerd voor jongeren, ouderen en betrokken inwoners. Daarnaast hebben we de inwoners bevroegd door middel van een digitale enquête.

Gedurende dit traject hebben we ons ingezet voor het vergroten van betrokkenheid en deelname vanuit de samenleving. Door het uitwisselen van beelden over (het beheer van) de openbare ruimte worden de krachten gebundeld zodat we maatschappelijke opgaven beter kunnen vervullen. Het participatietraject heeft veel informatie opgeleverd. Deze informatie hebben we gebruikt voor het formuleren van de effecten en verdere vertaling naar de beeldkwaliteit voor de openbare ruimte. Dit heeft geresulteerd in het streven om de verzorging van de openbare ruimte op kwaliteitsniveau Hoog (A) te onderhouden. Dit doen we samen met de inwoners en de gemeente faciliteert de inzet. De vorm van deze samenwerking is maatwerk en kan per initiatief anders zijn. Klachten en meldingen worden sneller opgepakt, binnen afzienbare tijd en persoonlijk opgelost. Dit betekent dat de inwoner centraal staat, als uitgangspunt voor alle activiteiten.

Beheereffecten centraal.

De coalitiedoelstellingen en de resultaten van het participatietraject hebben geleid tot zes beheereffecten. Deze zes beheereffecten zijn:

1. **Inclusief:** De Nijkerkse openbare ruimte is er voor iedereen en fungeert als een ontmoetingsruimte voor de buurt.
2. **Energiek:** De wijken zijn vitaal, leefbaar en er is ruimte voor beweging. De openbare ruimte biedt aanleiding om te sporten, te bewegen en om culturele activiteiten te

ondernemen. Mensen doen mee, zijn betrokken bij hun omgeving en de inrichting geeft ruimte voor creativiteit en maatwerk.

3. *Duurzaam*: Realiseren van een duurzame en toekomstbestendige leefomgeving met aandacht voor de ruimtelijke kwaliteit. Er is een goede balans tussen veel groen, een schone leefomgeving, wateropvang en kansen voor de biodiversiteit. De openbare ruimte is circulair en wordt op een duurzame manier ingericht en beheerd.
4. *Ruimte*: De Nijkerkse openbare ruimte is aantrekkelijk om in te wonen, werken, verblijven en recreëren. Er is een schone, hele, veilige en prettige leefomgeving met voorzieningen die op korte afstand bereikbaar zijn. De kwaliteit van de kernen, landschappen en het beheer en onderhoud wordt gewaarborgd en zoveel mogelijk versterkt, om goed op de verwachte groei te kunnen inspelen.
5. *Ondernemend*: Nijkerk is een gemeente met een aantrekkelijk vestigingsklimaat en een vitale economie. De inwoners en het bedrijfsleven mogen meedoen, ondernemen, ontspannen en recreëren. Er is genoeg draagvlak voor maatschappelijke en economische voorzieningen.
6. *Veilig*: De Nijkerkse openbare ruimte is veilig voor iedere inwoner en bezoeker. Bewoners kunnen zich veilig door hun eigen wijk, buurt of straat verplaatsen.

Deze beheereffecten zijn vervolgens vertaald naar wat we belangrijk vinden en hoe we dit bereiken.

Beeldkwaliteit als werkscenario.

We stellen de beheereffecten, en de uitwerking centraal bij het uitvoeren van het beheer binnen de gemeente Nijkerk. De uitgewerkte beeldkwaliteit is een afgeleide van de beheereffecten. Vanuit de analyse van de participatie en bestuurlijke doelen hebben we het volgende beeldkwaliteitsscenario afgeleid:

- Alle disciplines voor de technische staat worden onderhouden op kwaliteitsniveau Basis (B). Dit betekent dat inwoners een veilige, toegankelijke, functionele en bruikbare openbare ruimte mogen verwachten.
- Voor alle disciplines, met de nadruk op groen en verharding, streven we voor de verzorging naar kwaliteitsniveau Hoog (A). Dit betekent dat we meer aandacht besteden aan onkruidbestrijding en het legen van afvalbakken. Samen zorgen we voor minder zwerfafval in groen en op verharding, en het verminderen van overlast met betrekking tot hondenpoep.
- Het technisch onderhoud van het gras in de buitengebieden wordt op kwaliteitsniveau Laag (C) uitgevoerd.
- We zorgen voor verlichting op locaties die door inwoners van de gemeente als onveilig worden ervaren.

We stellen voor om het beheer van de openbare ruimte samen met de inwoners van de gemeente uit te voeren. Dit betekent dat er ruimte is om mee te doen. We werken bijvoorbeeld samen met inwoners, verenigingen, woningstichtingen, bedrijven, basisscholen en sportverenigingen. Het gaat hierbij om een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor onze leefomgeving.

De gemeente Nijkerk wil deze ontwikkeling richting geven en faciliteren. We doen het samen met de inwoners en dat begint al aan de voorkant, bijvoorbeeld door met wijkbewoners te

schouwen. Hiermee verminderen we het aantal klachten en werken we samen aan een passende oplossing van de problemen die inwoners ervaren. Ook bij het opstellen van beleidskaders en het uitvoeren van projecten organiseren we participatie. Inwoners kunnen contact opnemen met een speciaal contactpersoon die aandacht heeft voor hun wijk (wijkcoördinator dagelijks beheer).

Ad 2: Financiële gevolgen.

We stellen voor om voor het in stand houden van de openbare ruimte (dagelijks beheer en onderhoud) jaarlijks € 4.400.000 exclusief btw beschikbaar te stellen (kwaliteitsniveau B). In de Voorjaarsnota van 2019 is er een extra jaarlijks budget van € 250.000 exclusief btw beschikbaar gesteld, waarmee het totaal uitkomt op een jaarbedrag van € 4.650.000 exclusief btw. Het bedrag van € 250.000 (uitvoeren beheervisie) zetten we in voor het verzorgend onderhoud en de openbare verlichting (onveilige locaties) en participatie.

Dit bedrag is berekend op basis van actuele areaalgegevens (2019). Hierbij is geen rekening gehouden met toekomstige groei en uitbreiding van het stedelijke gebied van de gemeente Nijkerk. We verwachten dat op basis hiervan het areaal met circa 6% toeneemt. Eventuele wijzigingen nemen we mee in de programmabegroting die eind dit jaar wordt vastgesteld. De werkelijke arealen door uitbreidingen en wijzigingen in het bestaand gebied volgen altijd een jaar later. In de jaarrekening van de begroting wordt een vergelijking gemaakt met de geprognoseerde areaaluitbreiding en de werkelijke uitbreiding.

Arealen en grondexploitatie.

Als gevolg van areaaltoename wijzigen de beheer- en onderhoudskosten. Vanaf 2021 wordt het percentage areaaluitbreiding in de programmabegroting niet meer automatisch toegepast op het budget van de beheer- en onderhoudskosten. Dit betekent dat we jaarlijks een raming moeten maken van de verwachte areaaluitbreidingen door uitbreidings- en inbreidingslocaties en wijzigingen in het bestaand gebied.

Om zicht en grip te houden op de kostenontwikkeling stellen we voor om bij elke nieuwe grondbouwexploitatie (GREX) en ruimtelijke ontwikkeling een calculatie te maken van de jaarlijkse onderhouds- en vervangingskosten. Deze nemen we op in een beheertoets of beheerparagraaf van het plan. Dit maakt dat we de kosten die nodig zijn voor het beheer en vervanging van de openbare ruimte al in een vroeg stadium meewegen bij de besluitvorming.

Kantttekeningen

Voor prijsstijgingen (lonen en materiaal) wordt een percentage gehanteerd. Deze is gebaseerd op het prijs- en indexcijfer. In de begroting van de afgelopen drie jaar is gerekend met: 2018 2,3%, 2019 1,4% en 2020 1,5%. Mocht er een dekkingstekort ontstaan door prijsstijgingen, dan wordt dit vanuit een stelpost toegevoegd aan het budget van de beheer- en onderhoudskosten.

In de visie hebben we de wensen van de samenleving en bestuur vertaald naar beheereffecten en een werkscenario op beeldkwaliteit. Dit betekent dat we voor het verzorgend onderhoud streven naar een hoger onderhoudsniveau en waar nodig onveilige situaties extra verlichten.

Alternatief is om voor alle disciplines te kiezen voor een basisniveau. Hiermee geven we garantie voor een basisinvulling op alle kwaliteitsniveaus en beheereffecten. De wensen van de

bewoners hebben echter juist betrekking op het verbeteren van een aantal beheereffecten en het klachtenmanagement. We stellen voor om deze wensen serieus te nemen en te streven naar een hoger niveau voor het verzorgende onderhoud, participatie en het vergroten van het gevoel van veiligheid (door het verlichten van onveilige situaties). De € 250.000,00 die beschikbaar is gesteld in de Voorjaarsnota 2019, geven we hieraan uit. We werken samen aan de uitvoering en het behalen van het beheereffect.

Vervolg

Organisatie en uitvoering.

Het college zal Wijkgerichtwerken weer gaan invoeren. Vanuit de betrokken inwoners kwam duidelijk naar voren dat er geen aanspreekpunt meer is in de wijken of kernen en dat vragen of verzoeken niet of slecht werden afgehandeld. De ogen en oren in de wijken worden gemist. Daarom willen we weer met vaste wijkmedewerkers, inclusief een wijkcoördinator gaan werken in de openbare ruimte. Enerzijds is deze wijkcoördinator het aanspreekpunt voor de bewoners in de wijk, anderzijds is deze het aanspreekpunt vanuit de organisatie op het gebied van de zaken die spelen in de openbare ruimte. Daarnaast heeft deze medewerker een signalerende functie als het gaat om sociale veiligheid en sociale aspecten. Deze organisatiewijziging zal zo spoedig mogelijk moeten worden ingevoerd, samen met de invoering van de nieuwe Visie beheer openbare ruimte.

Om de inwoners van gemeente Nijkerk op een snelle en goede manier te beantwoorden zal gebruikt gaan worden van een nieuw meldingssysteem (bijvoorbeeld BuitenBeter) te gebruiken. Dit systeem stelt de inwoners en de organisatie in staat om snel resultaat te zien, en de afhandeling van de vraag of het verzoek te volgen. Het zogenaamde “track en trace” moet hier van toepassing zijn. Tevens stellen we voor om resultaatverplichtingen vast te stellen voor de afhandeling van klachten en verzoeken, zogenaamde kritische succesfactoren (KPI's). Deze worden tegelijkertijd met bovengenoemde organisatie aanpassingen ingevoerd.

We blijven de effecten van het beheer monitoren en verbeteren. Hiervoor is het nodig om een aantal onderdelen te implementeren in de gemeentelijke organisatie. Hoe we dit willen organiseren en wat daarvoor de kosten zijn is op dit moment nog niet uitgewerkt. We stellen daarom voor om dit als vervolg op het vaststellen van de Visie beheer openbare ruimte te concretiseren in een uitvoeringsplan. Daarbij gaat het onder andere om:

- Implementatie van het effectgericht-beheer binnen de organisatie (najaar 2020, team Dagelijks beheer).
- Actualiseren van het klachtenmanagement. Voorstel hoe inwoners contact kunnen opnemen met de gemeente, hoe inwoners op de hoogte kunnen blijven van de status van hun melding, en welke afspraken we daarover maken (najaar 2020, team Dagelijks beheer).
- Monitoren van gegevens en actualiseren van beheerdata (najaar 2020, team Operationeel beheer).

Implementatie in de uitvoering van het onderhoud van de openbare ruimte en beleid.

Op dit moment worden de uitgangspunten bepaald voor een nieuw onderhoudsbestek van de openbare ruimte. We lopen hierbij vooruit op het gedachtengoed van deze visie. We verwachten in het voorjaar al de eerste effecten te zien.

Hiernaast werken we het gedachtengoed uit in de actualisatie van het groenbeleid (najaar 2020 / voorjaar 2021), het hondenbeleid (voorjaar 2021) en het beleid voor speelruimten (najaar 2020). We stellen voor om deze actualisaties na het vaststellen van de visie in te zetten (conform Programmabegroting 2020 – 2023) (team Vakspecialisten).

Monitoring.

De gemeente monitort de tevredenheid van de inwoners en beheereffecten. We koppelen deze jaarlijks terug in de voorjaarsnota.

Communicatie.

Het persbericht is bijgevoegd.

Daarnaast is er een dashboard gemaakt van alle opgehaalde informatie die de basis hebben gevormd voor de Visie beheer openbare ruimte. Het dashboard is direct na het collegebesluit voor de raad, de bij de participatie betrokken doelgroepen en de inwoners van de gemeente Nijkerk beschikbaar gesteld. Het dashboard is bereikbaar via de volgende link:

<https://anteagroupnl.maps.arcgis.com/apps/opsdashboard/index.html#/d3100c2d4e20422bbafc3a8c2848939a>.

Bijlagen:

1. Visie beheer openbare ruimte.
2. Resultaten enquête.
3. Resultaten inloopmiddagen en avonden.
4. Resultaten doelgroepen (ouderen, jongeren en meest betrokken inwoners).

Burgemeester en wethouders van Nijkerk,
de secretaris,

de burgemeester,

mevrouw drs. R.C.B. de Jong

de heer mr. drs. G.D. Renkema

RAADSBESLUIT

Nummer: 2020-052

De raad van de gemeente Nijkerk;

gelezen het collegevoorstel van 14 juli 2020;

gelet op de actualisatie van het beheer van de openbare ruimte;

b e s l u i t :

1. De Visie beheer openbare ruimte vast te stellen.
2. Stemt in om het jaarlijks budget van € 250.000,00 uit de Voorjaarsnota 2019 toe te voegen aan het jaarlijks beschikbare budget voor het dagelijks beheer en onderhoud ten behoeve van het optimaliseren van verzorgend onderhoud (kwaliteitsniveau A), het verlichten van onveilige situaties en voor participatie in de openbare ruimte.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad
van de gemeente Nijkerk d.d. 24 september 2020.

de griffier,

de voorzitter,

mevrouw A.G. VERHOEF-FRANKEN

de heer mr. drs. G.D. RENKEMA